

Lídia Rabassa i Areny

Maîtresse de conférences
en sciences du langage au
Département de Lettres
Modernes, Cinéma et
Occitan. Université de
Toulouse Jean-Jaurès,
Laboratoire CLLE
(Cognition, Langues,
Langage, Ergonomie) –
(UMR 5263), Équipe
Langues et Langues

Actualment, l'aprenentatge de la llengua catalana està bàsicament centrat sigui quin sigui el nivell d'estudis (des de l'inici fins al batxillerat) en l'estudi de la llengua normativa. L'ensenyament concentra, doncs, els seus esforços en la llengua escrita normativa. Tanmateix, si aquest aspecte és un pas obligatori de tot aprenent, sigui catalanoparlant o no, no és l'única possibilitat.

La llengua, com el signe lingüístic definit per Saussure, és dual. Els dos aspectes que el caracteritzen són l'escrit i l'oral. Aquest darrer aspecte es treballa més en l'àmbit universitari dins el marc dels estudis lingüístics. Però, tanmateix, es podria desenvolupar tant dins l'ensenyament secundari com al batxillerat.

La lingüística mostra que la llengua és diversitat, a la imatge del món! Seria doncs ideal treballar la variació lingüística des d'un punt de vista pedagògic, ensenyant als alumnes a escoltar, a observar i a descriure la llengua. Això es pot fer amb qualsevol suport oral o escrit.

En aquest article estudiarem la variació del català a partir d'un suport escrit: la novel·la «Morts, qui us ha mort?» d'Iñaki Rubio¹ i analitzarem quin nivell de dialectalització ens ofereix. Per dur a terme aquesta anàlisi hem fet un inventari sistemàtic que presentem en forma de quadres en l'annex d'aquest article i que té en compte els aspectes morfològic, lèxic i toponímic de la novel·la.

Mentre l'anàvem realitzant, ens vam adonar que hi havia un grau de dialectalització diferent entre la narració i els diàlegs dels personatges. Vam observar també que aquest grau de dialectalització depenia dels personatges i ben sovint dels càrrecs que ocupaven en la societat. És per això que en les taules establim una classificació dels fets en "diàlegs" i en "narració".

Lídia Rabassa i Areny

La lingüística de la variació, eina pedagògica, al servei de l'ensenyament de les llengües. Aplicació al català d'Andorra

1. Morfologia verbal

Com ja hem indicat més amunt, s'han inventariat totes les formes i temps verbals de manera sistemàtica de disset capítols² de la novel·la. En veure que en l'àmbit narratiu les formes verbals seguien majoritàriament la norma, es va deixar de col·lectar els verbs que no presentaven interès en els altres capítols de l'obra. Pel que fa als diàlegs, es va procedir de la mateixa manera. Només es van recollir les formes noves.

Hem organitzat els verbs en tres classes per simplificar la presentació, incloent-hi els verbs irregulars. D'altra banda, hem reconstituït els paradigmes verbals a partir de les formes que hem anat trobant al llarg de l'anàlisi, però no totes les persones estaven representades en els relats, per tant, no hi consten. Per fer-les més entenedores hem acompanyat els paradigmes de l'arrel d'un dels verbs recollits. En negreta, fem constar les formes dialectals. A més, hem d'apuntar que gairebé tots els temps verbals existents estan representats en el llibre: el present, el futur, el condicional, el passat simple, l'imperfet, l'imperatiu, el present de subjuntiu i l'imperfet de subjuntiu.

Si observem els verbs del quadre 1, veiem que les formes verbals de la narració corresponen a les formes estàndard. No hi ha cap canvi en l'arrel «parl», ni tampoc en els morfs de mode/temps («-a» / «-e»), ni en els de nombre/persona («-o» / «-n»).

Tampoc hi ha variació en l'arrel «parl», ni en els morfs de nombre/persona («-o», «-s», «-m», «-u», «-n-»), ni en els morfs de mode/temps («-e») de les formes verbals en els diàlegs respecte a les formes estàndard a excepció de la persona 3. Ens apareixen dues formes a la tercera persona del singular una "occidentalitzant", *parle*,³ i l'altra "orientalitzant": *parla*. L'ús de la «-e» en aquesta persona és un tret dialectal que comparteix el català andorrà amb una sèrie de localitats del català nord-occidental⁴ com la Seu d'Urgell, Sort, Tremp, el Pont de Suert, Tamarit de Llitera, Balaguer, Lleida, Fraga, Tàrrega, Cervera, les Borges Blanques, Gandesa, Móra d'Ebre i la Vall de Roures.⁵ El trobem també a la mateixa persona (pers. 3) en l'imperfet i el condicional en verbs de la classe I, II i III (v. quadre 2).

1- Iñaki Rubio, *Morts qui us ha mort?*, Ed. Comanegra, 2021.

2- Els capítols són: Àngela, Torb, Sospites, Pere Rossell, Ombres, Herba d'estiu, Martina, Reunió, Continuació de diligències, Un altre cop la Ramona, Antònia, Capella, Qüestions preliminars, Audiència, Resolució, Renúncia, i Pere.

3- Vegeu el mapa 1390 del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol. 9, per veure l'extensió de la «e» en tot el domini català. Versió en línia:

<https://iecobert.iec.cat/ambits/1/Filologica?collectionType=Collection>

4- Vegeu Rabassa, 2006 i Viaplana, 1999.

5- Vegeu en annex el mapa modificat i extret de Viaplana, 1999 que situa aquestes localitats.

Quadre 1. El present dels verbs de la classe I

Persones	Dialectes	Narració	Forma estàndard
1	parl o	parl o	parl o
2	parl e s	.....	parl e s
3	parl e/a	parl a	parl a
4	parl e m	.....	parl e m
5	parl e u	.....	parl e u
6	parl e n	parl e n	parl e n

Quadre 2. Morf «e» en l'imperfet i el condicional en verbs de la classe II i III

Persona 3		Dialectes
Imperfet		
Classe I		Portave, anave, estave
Classe II		Ere, feve, veie, duie, ploie, volvie, sabie, coneixive, devie
Classe III		Deie, sentie, dormie, dormive, tinive, tenive, tenie
Condicional		
Classe I		m'astranyarie
Classe II		Farie

Un altre tret dialectal que figura, però aquest cop en l'arrel del verb *deixar* (v. quadre 3) i exclusivament en els diàlegs, és el tancament de la [e] en [i]: «dixo», «dixen» per «**deix**o», «**deix**en». Cap element a destacar pel que fa als morfs de nombre/persona. Aquest tancament es produeix també en el verb *tenir*: «tinive» per «**tenia**».

Els verbs incoatius de la classe III com *servir* tenen un increment *-ix-* o *-isc-/isqu-* en català occidental i *-eix-*, *-esc-/esqu-* en català oriental. A la novel·la, hem recollit la forma «servix» per «serveix». Apuntarem també que en els diàlegs apareixen formes més estàndard com «obeeixen», «discuteixen».

Quadre 3. El present del verb *deixar*

Persones	Dialectes	Narració	Forma estàndard
1	deix o	.....	deix o
2	.....	.....	deix e s
3	.....	.....	deix a
4	.....	.....	deix e m
5	.....	.....	deix e u
6	deix e n	.....	deix e n

Pel que fa al verb *estar* (v. quadre 4), podem observar un paradigma incomplet al present d'indicatiu en els diàlegs, però que s'ajusta a la norma: «estàs», «està».

Quadre 4. El present del verb *estar*

Persones	Dialectes	Narració	Forma estàndard
1	.....	.....	estic
2	est à s	.....	est à s
3	est à	.....	est à
4	.....	.....	est e m
5	.....	.....	est e u
6	.....	.....	est a n

En canvi, els personatges empenen la forma dialectal i corrent en el català andorrà: «vai» (Quadre 5). Les nostres enquestes lingüístiques confirmen l'ús d'aquesta forma [ˈbaj] entre la gent més gran, però amb una notable evolució cap a «l'orientalització» d'aquesta forma («vaig» [ˈbatʃ]) en les

generacions més joves. Aquesta forma «vai» és atestada en el català nord-occidental, al Rosselló, i en alguna zona del català oriental.⁶ En canvi, la variant «vaic» (1a pers. sing.) no és gens corrent en el català d'Andorra. Segons el *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català* (vol. 9), aquesta forma es troba exclusivament en la zona nord-occidental en dues comarques de l'Alta Ribagorça —Senet de Barravés i Taüll—; i en la zona oriental, a les comarques del Solsonès: Sant Llorenç de Morunys i Llobera del Solsonès i, al Bages, a Cardona. Ens consta també en els diàlegs, la forma del verb *haver* (cl. II) de construcció semblant a la del verb *anar*: «hai». Malgrat que no l'hem recollit a la novel·la, existeix també la forma del verb *fer*, «fai», anàloga als verbs *anar* i *haver*: «vai», «hai». Un altre fenomen força corrent a l'oral és l'emmudiment de la «a» del verb *anar*: «nem» per «anem». ⁷ Freqüent també és la variant del verb *voler*: «vos» per «vols».

Quadre 5. El present del verb *anar*

Persones	Diàlegs	Narració	Forma estàndard
1	vai / vaic	*****	vaiç
2	*****	*****	va s
3	va	va	va
4	n e m	*****	an e m
5	vàreu	an e u	an e u
6	*****	v a n	v a n

Podem subratllar un altre tret genuí del català andorrà que apareix en els diàlegs: el cas del verb *venir* al present d'indicatiu a la 3a per. sing.: «ven». Aquesta forma està força arrelada a les generacions 1 i 2. Però comença a trontollar en la generació més jove, on tres localitats sobre les sis enquestades empenen la forma de major extensió: «ve» (Quadre 6). «Ven» també és forma pròpia al Rosselló i en algunes zones de l'Alta Ribagorça (Taüll, Senet de Barravés i les Paülès).⁸ Aquesta -n és deguda a la influència de l'adstrat occità. A la novel·la no hi ha constància d'una forma «ten», però també és vigent a les nostres valls (Quadre 6).

6- Vegeu el mapa 1467, del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol. 9, per veure l'extensió de la forma «vai» en tot el domini Català. Versió en línia: <https://ieco-berlet.iec.cat/ambits/1/Filologica?collectionType=Collection>

7- Vegeu el mapa 1468 del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol. 9.

8- Vegeu el mapa 1450 (verb *venir*) i 1459 (verb *tenir*), del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol. 9.

Quadre 6. *Venir* i *tenir* a la 3a pers. sing. en el català d'Andorra (Dades Rabassa)

	Pal	Arsinal	Ordino	Andorra	Encamp	Canillo	Fontaneda
Generació 1	[be] - [te]	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	---- (ben)	[ben] - [ten]	[ben]
Generació 2	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	[be] - [te]	[ben] - [te]	-----
Generació 3	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	[ben] - [ten]	[be] - [te]	[be] - [te]	[be] - [te]	-----

Pel que fa a l'imperfet, el narrador combina en els diàlegs de la novel·la formes normatives. Per exemple: «veieu»,

«reflectia», «teníeu», etc. i formes dialectals: «volive», «dormive», «feve», etc. Els morfs de nombre/persona són idèntics en les tres classes verbals: «-ø», «-s», «ø», «-m», «-u», «-n». Un tret destacat del català andorrà i més àmpliament dels parlars nord-occidentals són les formes en -eva i -iva de les classes II i III (Quadres 7, 8, i 9): «coneixive», «volive», «feve», «tinive», «dormive», etc. Per ara no se sap si aquestes formes en -eva i -iva provenen d'una analogia amb els verbs de la primera conjugació o bé d'un arcaisme.⁹

Quadre 7. L'imperfet dels verbs de la Cl. I

Persones	Dialectes	Narració	Formes andorranes ¹⁰	Forma estàndard
1	*****	*****	Porta va	Porta va
2	*****	*****	Porta ve s	Porta ve s
3	portave - anave - estave	portava - anava	Porta ve	Porta va
4	portàvom - nàvom	*****	Portà vo m	Portà ve m
5	*****	*****	Portà va (u)	Portà ve u
6	portàvom	portaven - estaven	Porta ve n	Porta ve n

La «o» en el morf de mode/temps de les persones 4 i 5: «bo» (per ex.: «portàvom», «nàvom», «avenívom», etc.) tendeix a desaparèixer en el català d'Andorra de les generacions més joves. Aquesta forma correspon principalment a les de la primera i segona generació (generació més vella i intermediària) segons les nostres enquestes. En el cas de la forma «vèiom» (Quadre 8), el narrador emprà la «o» com a element dialectal. Però també existeix en la llengua les formes en «bo»: «veivom», «veivo», «veivou» malgrat no haver-les inventariat en el text.

Mentre anàvem llistant les formes verbals, dues d'entre elles ens van cridar l'atenció: «havií» i «haviin» (Quadre 8) pel que fa a l'imperfet, i «hauriis», «haurii», «sabrii», «viuriis», «podriis» i «vindriis» pel que fa al condicional. L'Alcover Moll¹¹ recull la forma «havií», «podrii» (1a pers. sing. de l'imperfet) al Rosselló, a "Canet del vilatge", però no fa esment de la forma «haviin» ni de les formes «haurii», «sabrii», «hauriis», «viuriis», «podriis» i «vindriis». Nosaltres tampoc les hem recollides en les nostres enquestes. En el quadre 10, proposem un resum de les dades personals recollides pel que fa al verb *poder*. Com es pot observar, la variació en aquest verb pot tenir lloc tant en el radical entre «-o» (*podria*) o bé «-u» (*pudria*) com en les desinències segons les generacions i les localitats o a dins d'una mateixa generació. Podem afirmar que les formes dialectals van sent substituïdes per les de la llengua normativa en particular entre la generació més jove. Cal destacar la

9- V. Veny, 1998.

10- V. Rabassa, 2006.

11- V. Alcover i Moll, 1929-1932.

desaparició de la *d* del grup *-dr-* a la localitat de Canillo, entre la generació més vella: «puria» per «podria». Aquest fenomen és força corrent a la zona nord-occidental i en particular al pallarès.

Quadre 8. L'imperfet dels verbs de la Cl. II

Persones	Dialectes	Narració	Formes estàndard				
1	erè - era - haví	-----	volia	era	feia	cloïa	veia
2	sabigs - veves	-----	volles	eres	feies	cloïes	veies
3	conexiva - volve - feve - duig - sabig - devig - ploig - erè - havig - veig	conexia - volia - responia - cloïa - devia - havia - havien - feia - veia - deia					
4	fèvem - và:om	-----	volfem	èrem	fèiem	cloïem	vèiem
5	veieu	-----	volfeu	èreu	fèieu	cloïeu	vèiem
6	eren - havín	vollén - coneixien - feien - veien - deien	volfén	èren	feien	cloïén	veien

Quadre 9. L'imperfet dels verbs de la Cl. III

Persones	Dialectes	Narració	Formes andorranes	Forma estàndard
1	-----	-----	dormiva	tenia
2	teníes	-----	dormives	tenies
3	dormig - dormie - senti@soria - di@e - reflectia - t@nive - tenie - tenie@eie	dormia - se sentia - sortia - servia - patia - aconseguia - contribuïa - servia	dormive	tenia
4	aven/ vom	-----	dormívom	teníem
5	tenieu	-----	dormívo(u)	teníeu
6	dorm/ ven - di/ ven - ten/ ven	servien - cruixien - decidien	dormíven	teníen

Quadre 10. Condicional del verb *poder* en el català d'Andorra

Persones	Síntesi de les formes andorranes			
1	pot(u)dr ia	pur ia ¹²	pot(u)dr ia	podr ia(e)
2	pot(u)dr ís	pur ís	pot(u)dr íes	podr íe(a)ís
3	pot(u)dr í	pur í	pot(u)dr íe	podr íe(a)
4	pot(u)dr im	pur im	pot(u)dr íom	podr íe(ò)im
5	pot(u)dr iu	pur iu	pot(u)dr íou	podr íe(ò)iu
6	pot(u)dr ín	pur ín	pot(u)dr íen	podr íen

El futur dels verbs apuntats en el quadre 11 no presenta cap tret dialectal específic ni en la narració ni en els dialectes. Assenyalarem, però, la forma «voreu» per «veureu». A banda del verb *veure*, el valencià disposa també de la forma *vore*, sovint considerada com a col·loquial.¹³ Així doncs, la forma «voreu» (com la forma «vorem» no present a la novel·la) es troba tant en els parlars valencians com en els parlars balearics, principalment a Mallorca com ho atesta el mapa 1.369 del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català* (vol. 9).

Quadre 11. Futur dels verbs de la classe II i III

Persones	Dialectes	Vore en Valencià	Narració
1		voré	hauré
2		vorís	
3	sabrà - creurà - farà - serà	vorà	haurà
4	farem - endurem - sabrem - sortirem	vorem	
5	voreu	voreu	
6	vindran	voran	hauran

12- Paradigma verbal recollit a Canillo.

13- V. Lacreu Josep, 1995.

El pretèrit perfet apareix únicament en la narració; per tant, els verbs emprats s'adhereixen a la norma igual que els verbs a l'imperatiu: «obre», «pensa (-ho)», «desperta», «reteniu»,

«digueu», «poseu (-li)», etc. En canvi, els gerundis dels verbs *ploure* i *viure* recollits: «ploguent» per «plovent» i «vivent» per «vivint» corresponen a les formes dialectals dels parlars occidental i nord-occidental.¹⁴ En les nostres enquestes hem recollit com a forma majoritària «visquent» a totes les generacions, a excepció d'Ordino i de Canillo, que ens van donar respectivament com a formes «vivint» (forma normativa) i «vivent» (forma dialectal).

Les desinències -o, -os, -o, -on (pers. 1, 2, 3 i 6) del subjuntiu present corresponen a trets característics del català occidental. Així doncs, el narrador combina formes dialectals i formes normatives (Quadre 12). L'Alcover Moll presenta la forma «faigui» en el català oriental i en el català pirinenc oriental. En canvi, la forma «faigon» l'aplega a Lleida. La forma «vaigos» apareix a Andorra la Vella i en diferents zones del català occidental: Ponts, Artesa de Segre, Organyà, Gandesa, Pradell de Preixens i Lleida.

Quadre 12. Formes del subjuntiu present

Persones	Diàlegs	Narració	Formes andorranes	Forma estàndard
1	faci - faigui		don a	Canti faci vegi
2	digos - vaigos - diguis		don os	Cantis facis vegis
3	Poso - faigui - vinga -	estigui - Estiga	don o	Cantem faci vegi
4	-----		don em	Canteu fem/faceu vegem
5	digueu		don eu	Canti feu/faceu vegeu
6	faigon - veigon		don on	Cantín facin vegin

És general l'ús de la desinència «-essa» (pers. 1 del subjuntiu imperfect) en el català nord-occidental així com la desinència «-essen» (pers. 6 del subjuntiu imperfect). Aquesta última també és estesa en el rossellonès. En canvi, les formes en «o», «-essos», «-esson» (pers. 2 i 6 del subjuntiu imperfect) tenen una extensió molt més reduïda. L'Alcover Moll nota una forma «-issos» i «-isson» (la «o» pronunciada «u») en el català oriental, concretament a Blanes, i el *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català* fa esment d'una forma¹⁵ «-esson» a l'Alt Urgell, a Peramola.

En el català andorrà, el verb donar disposa de dues arrels: -don i -do[ŋ]. Aquesta última forma apareix en les nostres dades només en la tercera generació (informants més joves) en el subjuntiu present i en el subjuntiu imperfect (Quadre 13).

14- V. Alcover i Moll, 1929-1932.

15- V. els mapes 1416, 1417 i 1418 del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol. 9, que tracten de les persones 4, 5 i 6 del subjuntiu imperfect.

Quadre 13. Formes del subjuntiu imperfet

Persones	Dialectes	Narració	Formes andorranes		Forma estàndard
1	Avisessis - anessis estiguessis		donessa	donguessi	donés
2	volguessis		doness es (is)	donguessis	donessis
3	dongués - fossa - haguessis - hagués	Pugés - sortís - fes - fos - hagués	donés	donguessi	donés
4			donéss om (im)	donguèssim	donéssim
5			donéss o (eu, iu)	donguèssiu	donéssiu
6	volguessim	Esperessin - obeïssin - fessin fossin - correguessin	doness en (in)	donguessin	donéssin

2. Morfologia no verbal

Al costat de la morfologia verbal en què es troben formes dialectals que permeten donar més autenticitat a la novel·la, hem trobat altres fets lingüístics que li donen suport com la presència de determinants, d'adjectius, d'adverbis, de pronoms, de barbarismes o de gal·licismes, de paraules en grafia antiga, de paraules escrites tal com es pronuncien, d'un lèxic específic de muntanya i de topònims.

Són formes pròpies del català occidental i/o nord-occidental les formes següents:

- 1- Article masculí «lo» / «los» en lloc de «el» / «els». Per exemple: «han mort lo Gastó» 173, «lo subsíndic» 174, «lo batlle» 174, «lo policia» 174, «lo moment» 56, «lo sud de França» 56, «lo italià» 55, «lo bon nom d'Andorra» 56, «lo països» 56, «los altres països» 56, «radere los fugits»¹⁶ 56, etc.
- 2- Ambdues formes «aquestos» i «aquests» són acceptades i considerades com a normatives. Hem recollit en la novel·la, per exemple: «aquestos diners» 190/215. Les variants «aqueta», «aquetes» també són presents al Pallars.¹⁷ Heus aquí alguns exemples: «que entre en aqueta casa» 101, «que aqueta altra no toque» 183, «aqueta nit» 188/226, «aquetes sumes» 190, «aqueta matinada» 229, etc. El volum 8 del *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*¹⁸ registra també la forma «aqueta», a la localitat oriental de Cambrils de Mar.
- 3- Les formes del determinant possessiu meu/meua, teu/teua i seu/seua són variants pròpies de tot el català occidental.¹⁹ La forma «meua» s'estén també cap al Rosselló i cap a les Balears (eivissenc, part del mallorquí i menorquí). Alguns dels exemples del text són: «a casa seua» 56, «la meua nena» 172, «la seu mare» 94, «la meu germana» 263, «lo de la teu mare» 74, etc. Les formes «meu» femenines es localitzen més aviat en el català oriental a les Lloses i a Cruïlles.

16- V. en annex una part de les formes recollides. Els números darrere els exemples es refereixen a la pàgina de la novel·la on els hem trobat.

17- Pep Coll, 1991.

18- *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol.8, mapa 1206 «aqueta» i 1205 «aquests».

19- *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol.8, mapa 1152.

- 4- «Atre» per «altre» també és una forma nord-occidental. Apuntem els exemples següents: «l'atre dia» / «l'atre germà» 75/184, «aquest atre» 214/215.
- 5- Al costat de les formes estàndard «enrere» i «rere» que veiem a la narració: «més enrere» 77, «rere seu» 77 apareix en els diàlegs la forma dialectal «radere»: «radere los fugits» 56. La forma “rere” és més aviat d'estil literari.²⁰
- 6- Manteniment de la forma plural antiga «hòmens» per «homes» en els diàlegs dins «tots los hòmens» 236.
- 7- Forta tendència de la «o-» inicial a diftongar en «au-» en els parlars occidentals, però no exclusivament: «auvelles» 188/190, «que es trobave auberta» 263. Com a fenòmens fonètics també podem apuntar tant en el català d'Andorra com en zona occidental, el tancament de la «e» pretònica situada a costat d'una palatal en «i»: «sinyor» 155, «lo sigüent» 310 o davant vocal [i] tònica: «pitita» 103, o per l'acció d'una fricativa sorda: «sirventa» 101. L'emudiment del so «a» dins «vai justar la porta» 264, «hi hai nat sol» 170 i la no articulació de la «r» dins «de donà-me'n» 264, «al despertá'm» 262, «per compra's un ramat» 214. Aquest fenomen accentua el caràcter familiar del llenguatge utilitzat en els diàlegs, així com la forma «a vere» per «a veure».
- 8- L'ús de barbarismes i de gal·licismes reforça l'estètica naturalista de la novel·la. Són força corrents en el llenguatge parlat. Citem els exemples següents:
- Barbarismes: «un **tiro**» / «el tiro» 173/310 per «tret»; «molt de **cuidado**» 56 per «molt de cura», «vai marxar **enseguida**» 264 / «los quins **enseguida**» 228 per «de seguida»; «teniu **sospetxes**» 228 per «sospites»; «**algo**» 103 per «alguna cosa»; «en aquell **entonces**» 228 per «aleshores», «llavors»; «ere **nenos** que los mossos» 214 / «lo **menos**» 229 per «menys». Aquesta darrera forma està estesa en tot el domini català.²¹ «**Jefatura**» 251/309 per «direcció» o «prefectura»; «el **quarto**» 185/186, «del **quarto** on dormia» 104 per «la cambra» o «l'habitació», etc.
  - Gal·licismes: «**vers** les tres» 263 per «cap a»; «**per contra**» 73 per «en canvi» o «al contrari»; «**madama** Pla» 108, etc.
- 9- El narrador intenta reproduir el llenguatge parlat per accentuar el caràcter autèntic de la seva representació. D'altra banda, utilitza certs artificis d'escriptura: grafia

20- *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol.8, mapa 1348.

21- *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol.8, mapa 1331.

Bibliografia

ALCOVER, ANTONI M., & FRANCESC DE B. MOLL (1929-1932). *La flexió en els dialectes catalans*. Barcelona: Publicacions de l'Oficina romànica de Lingüística i Literatura (fasc. I-VI).

ALCOVER, ANTONI, & MOLL, FRANCESC DE B. (1926-1930). *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Vol. 10 (ed. de 1993), Palma, Mallorca. Versió en línia: <https://dcvb.iec.cat/>

BADIA GOMIS, MONTSERRAT, GANYET, ROSABEL, & PÉREZ, SERGI (1992). *Vocabulari d'Andorra*, Andorra: Assessorament Lingüístic (Conselleria d'Educació, Cultura i Joventut. Govern d'Andorra).

COLL, PEP (1991). *El Parlar del Pallars*, Barcelona: Editorial Empúries.

CREUS, IMMA (2002). Morfologia verbal nord-occidental: dades per al tractament cronolèxic de l'imperfet d'indicatiu dins *Miscel·lània Joan Veny*, 1. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pàgs. 32-66.

Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència (1995). *Els verbs valencians*, València: Editorial Bromera.

LACREU, JOSEP (1999). *Els verbs valencians. Manual pràctic*, València: Editorial Bromera.

— 1995: *Els verbs valencians*, València: Editorial Bromera.

MASCARÓ, JOAN (1983). *La fonologia catalana i el cicle fonològic*, Barcelona: Servei de Publicacions de la UAB.

22- *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol.8, mapa 1159.

23- *Diccionari català, valencià, balear* en línia: <https://dcvb.iec.cat/> 24- Manuel Riera, 1992.

25- *Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol.8, mapa 1154

26- DCVB en línia: <https://dcvb.iec.cat/>

antiga de mots catalans o grafia no estàndard de certs mots dels quals heus aquí alguns exemples: «feynes 226», «no hi ha **fenya**» 75, «els serveys» 227, «quan sàpiga **y sia** preguntat» 224, «vehinat» 224, «-vehí» 224, «si **sab**» 227 «possehia» 227, «l'hera» 226, «lo declarant habentli manifestat» 227, «overt» 226 / «overta» 227, «l'habia deixada tancada» / «l'havia oberta» 227», «lo bestiar de que es tractaba» 227, «n'on tenia altres» 227, «-aont ere lo meu germà» 263, «aon dormive la meu germana» 263, etc.

- 10- L'ús de formes adverbials dialectals va en el sentit d'aquesta voluntat d'autenticitat que persegueix el narrador en la novel·la. Així tenim: «tamé» per «també», que apareix en algunes àrees del català nord-occidental, en especial al pallarès (Sort), a la Ribagorça, i més avall, a l'àrea valenciana i ponentina.²² «Donques» per «doncs», variant antiga i dialectal segons el DCVB.²³ «Adesprés», «adespués» per «després». El DCVB no recull aquestes formes, però en Manel Riera²⁴ fa esment de la forma «adempués» a Aixirivall. L'adverbi «aleshores» és el que més variació presenta en la llengua. A tall d'exemple, podem donar les formes següents: «allavons», «alavons», «alavores», «llovores», etc. La variant «allavontes» que hem recollit en el text ha estat detectada a Canillo per Manel Riera. «Encabat» per «en acabat» (després) és una forma dialectal d'estil col·loquial també utilitzada al Pallars. Cal anotar també l'adverbi temporal «adés» per «fa poc», present en la narració, així com «casi» per «quasi».

El narrador fa servir a la novel·la tres tipus de negació: «res», «re» i «cap». «Res» i «re» són ambdues normatives. La primera és més aviat d'ús general; en canvi, la segona variant té una extensió més dispersa en el domini català²⁵ i sobretot de connotació més familiar. A la narració, trobem majoritàriament «re» encara que esporàdicament s'observen alguns «res». En els diàlegs s'ha recollit essencialment la forma «re». La forma «cap», que reforça la negació, és ben arrelada a Andorra i present també en el català nord-occidental (Alt Urgell, Pallars, Ribagorça, Conca de Tremp).²⁶

- 11- Pel que fa als pronoms, l'ús de les formes plenes dels pronoms febles «me», «te», «se» accentuen l'estil col·loquial del text: «mos xafarien» 56, «mos hem d'ocupar

de lo nostre» 56, «se fa avinent» 56, «se sap lo seu» 56, «te trobes millor?», etc. Notem la forma «lo que» per «el que»: «lo que volguessos» 75, «lo que pretenia» 264, etc., la forma «los», «lo» per «els», «l'» o «el»: «lo han inspeccionat» 228, «los ha despertat» 172, «només lo coneixo de vista» 226, etc. El pronom «ho» es dialectalitzat en «hau»: «no hau sé cap» 87/241. Les formes dels pronoms «se» i «me» es redueixen després d'un verb a l'infinitiu: «per compra's un ramat» 214, «al desperta'm» 262, etc. I tampoc falta a la narració el pronom «vós», que s'utilitza per adreçar-se a la gent gran.

- 12- Hem organitzat el lèxic per temes i hem destacat en fons negre alguns andorranismes trobats a la novel·la. La resta de vocabulari (sense fons) no és exclusivament andorrà sinó que hi ha una continuïtat lèxica dins el domini lingüístic català. Aquí en farem un resum, però es trobarà tot el que hem recollit a l'annex. Aquest vocabulari, ja sigui per la seva especificitat, ja sigui pel fet que fa referència a una realitat muntanyenca o bé per l'ús de termes d'estil familiar, permet l'adhesió del lector a la història i crea un efecte de realisme. Heus aquí alguns mots d'àmbit restringit i de caràcter jurídic i institucional: «el subsíndic general» 53, «del síndic Cairat» 168, «el batlle» 214/239/262, «els veguers» 280, «el cònsol major/menor» 53, etc. Els que fan referència a la casa són: «la xumeneia» 99, «aiguardent» 74, «trumfes» 99, «bull» 75/100, «llangonissa» 75/99, «formatge de tupí» 75, «botifarra» 100, «tupins» 100, «xicoiies» 90, «els mossos» 154/155/73, «el soler» 100, «donja» 75/96, etc. Apuntem els del camp i les feines: «les garbes» 73, «cavallons» 73/76, «l'herba de les quintanes» 73, «peixena» 73, «les escobes» 76, «dallar» 73, etc. La roba típica està representada per aquests mots: «la geca» 188, «la boina» (x3) 173/174/54/168/169. Pel que fa a la meteorologia hem recollit: «torb» 97, «la gelabror» 111, etc. Algunes expressions força conegudes també hi apareixen com: «fer l'andorrà» 168, «al cel sigo» 102, etc. Al costat de tots aquests temes, també hem recollit paraules que no han estat fàcils de classificar: «gicar /la», «giquem» 154/187 per «deixar»; «la rectoria» 282; «conca» 103, «concos» 100, en el sentit de «solter(a) d'una certa edat»; «al dematí» 189/310 per «al matí»; «poder t'han acompanyat» 169 per «potser»; «dels gavatxos» 105, etc.

PALOMA, DAVID (2021). *Paraula d'Andorra*, Culturàlia, Andorra.

PANTEBRE, ROSALIA (1997). *El parlar d'Andorra*, Andorra: Centre de la Cultura Catalana del Principat d'Andorra.

PEREA, MARIA PILAR (1999). *Compleció i ordenació de la flexió verbal en els dialectes catalans d'A. M. Alcover i F. de B. Moll*. vol. 2 Barcelona: Institut d'Estudis Catalans (ed. en CR-Rom, 2001).

RABASSA, LIDIA (1989). *L'Andorre, une description synchronique et Annexe préalable à l'étude: L'Andorre, une description synchronique*, Maîtrise de Lettres Modernes, directeur Jacques Allières: Université de Toulouse le-Mirail.

— 1994. *Phonétique, phonologie et morphologie nominale du catalan andorran : le système et ses variations*, Thèse de Doctorat. Université de Toulouse le-Mirail.

— 1995. Alteració dels parlars tradicionals: el cas del català d'Andorra, *Andorra i la catalanitat*, 7a Diada Andorrana a l'UCE 1994. Andorra: Societat Andorrana de Ciències, pàgs. 19-20.

— 1996a. Morfologia verbal: estudi del parlar de dos informadors andorrans originaris de la localitat d'Andorra. *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, XXXIII, 1996, pàgs. 245-290.

— 1996b. Contribution à l'étude du lexique andorran. *Cahiers d'Etudes Romanes*, 1996, pàgs. 207-231.

— 2002. Suite de la contribution à l'étude du lexique andorran. *Cahiers d'Etudes Romanes*, Mélanges offerts à J-L Fossat, CERCLID 11/12, pàgs. 249-274.

— 2005a. Estudi morfològic i variacional del verb *batre* en català andorrà. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 19, València: en premsa.

— 2006. *Etude morphologique du verbe donner en catalan andorran : variations générationnelle et spatiale*. Actes del tercer Col·loqui Internacional de l'Associació Francesa de catalanistes (AFC) (1-2 octubre 2004), Els Pirineus, Catalunya i Andorra. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pàgs. 219-242.

RECASENS, DANIEL (1991). *Fonètica descriptiva del català*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

SISTAC, RAMON (2016). *Dialectologia del català a Andorra i els Pirineus*, dins *Llengua i literatura a Andorra i als Pirineus*. Coordinació: Univers Bertrana, Andorra: Universitat d'Andorra, Sant Julià de Lòria.

RIERA, MANEL (1992). *La llengua catalana a Andorra*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

VENY, JOAN (1998). *Els parlars catalans*, Palma, Mallorca: Moll.

— *El Petit Atlas Lingüístic del Domini Català*, Vol. 9. Versió en línia:

<https://iecobert.iec.cat/ambits/1/Filologica?collectionType=Collection>
VIAPLANA, JOAQUIN (1999). *Entre la dialectologia i la lingüística*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

— (1996). *Els verbs regulars de la primera conjugació en el català nord-occidental: una descripció comparativa*, dins *Estudis oferts a A. M. Badia*, 3. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pàgs. 311-339.

— (1996). *Els verbs regulars de la primera conjugació en el català nord-occidental: una descripció comparativa*, dins *Estudis oferts a A. M. Badia*, 3. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

13- Els topònims, tot i que la seva grafia és estàndard, permeten ancorar la història en una realitat física concreta. Això permet al lector seguir els desplaçaments dels personatges dins l'espai. Hauria estat interessant presentar una cartografia de tots els topònims enumerats a la novel·la, el que hauria permès la visualització precisa dels llocs. Es tracta d'una activitat pedagògica que es podria dur a terme a classe amb els alumnes, per exemple.

Aquí en presentarem només uns quants. A l'annex hi trobareu una llista més àmplia, però no exhaustiva. Podem apuntar noms de lloc: «del Pas de la Casa» 54, «Soldeu» 77/94/97, «a Incles» 73/94, etc.; apareixen també noms de cases, per exemple: «casa Gavatxó» 173, «cal Pellisser» (x2) 173/174, «cal Pirot de Ransol» 54, etc.; i altres topònims dels quals fem esment aquí: «les basses de les salamandres» 73, «les bordes de la Cúltia» 111, «el bosc d'Entor» 77, «camí del Solà 97», «la cascada de Moles» 109, «la coma del Pic de Juclà» 135, «el coll d'Ordino» 112, «la costa dels Avellaners» 173, «el Mas de la Costa» 85/89/91/92/94/183/239, «la muntanya d'Entor» 73, «els pics del cercle dels Pessons» 77, «el prat del Comellar» 77, «el roc del Sastre» 111, etc.

Conclusió

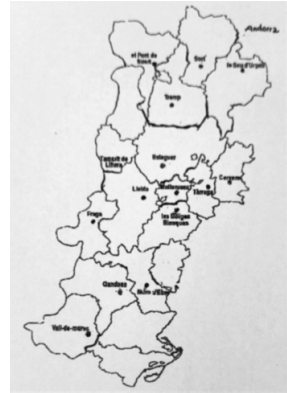
L'anàlisi lingüística de la novel·la de l'Iñaki Rubio ens ha permès posar en evidència una sèrie de procediments utilitzats pel narrador per fer la seva història commovedora, més realista i creïble. El lèxic utilitzat és familiar en el seu conjunt, però l'estil és complex i estructurat. Tots els procediments que posa en marxa el narrador; és a dir, la presència de dialectalismes (del domini andorrà o occidental en la seva majoria, però no sempre) en el lèxic o en l'àmbit morfològic (morfologia verbal, nominal o pronominal, etc.), la presència de topònims que permeten localitzar la història en un espai concret per al lector, concorren per donar un caràcter de realisme al conjunt de l'obra.

La lingüística proporciona al professor eines per analitzar els fets de llengua i també l'estètica literària utilitzada. Aquesta lingüística de la variació s'inscriu doncs en un conjunt d'enfocaments que tenen una utilitat concreta en l'ensenyament de la llengua a través de la literatura, en el cas concret d'aquesta anàlisi.

Annex

Quadre 1. Els determinants a la novel·la

Diàlegs	Narració
<p>Determinants demostratius:</p> <ul style="list-style-type: none"> -que entre en aqueta casa 101 -que aqueta altra no toque 183 -aqueta nit 188/226 -aqueta matinada 229 -aqueta gossa 172 -aquetes sumes 190 -aquestos103 -aquestos dos germans 104 -aquestos anys 105 -aquestos diners 190/215 <p>Determinants possessius:</p> <ul style="list-style-type: none"> -lo de la teu mare 74 -a casa seua56 -la seu mare 94 -la meu germana 263 -la meua nena 172 -son germà 227 <p>Article determinat:</p> <ul style="list-style-type: none"> -han mort lo Gastó 173 -lo subsíndic 174 -lo batlle 174 -lo policia 174 -lo moment 56 -lo sud de França 56 -lo italià 55 -lo del gos negre 55 -lo bon nom d'Andorra 56 -moshem d'ocupar de lo nostre 56 -amb lo que toca 56 -lo fret 75 -lo bestiar 75 -lo Gastó 86 -lo meu germà 263/264 -m'enduc lo Pere 102 -lo sigüent275/ 310 -lo batlle 185/187 -lo Gastó 188 -lo Pere 188 -lo teu germà 189 -lo tupí 214 -lo poble 214 -lo Pirot 167 -lo segon 214 -los països 56 -los altres països 56 -radere los fugits 56 -los alemans (x2) 56 -los pares 100 -los segadors 184 -los veïns 189 -los veïnats 169 -los segadors 169 -los mossos 169 -los veïnats 169 -los segadors 169 -los mossos 170 -los germans 172 -los dalladors 172 	<p>Determinants possessius:</p> <ul style="list-style-type: none"> -son germà 74/76 -son pare 106 -son germà 186

Mapa 1. Localitats que presenten el morf «e» a la 3a pers. del sing. Verbs Cl. I - Present d'indicatiu

Quadre 2. Els indefinits a la novel·la

Diàlegs	Narració
-l'atre dia / l'atre germà 75/184 -aquest atre 214/215	

Quadre 3. Preposicions o adverbis a la novel·la

Diàlegs	Narració
-radere los fugits 56	-més enrere 77/d unes dècades enrere 169 -rere seu 223 -rere la porta 105
-tamé 174 -per ço 56 (loc. adv. = per això cf DCVB cat. antic)	
-així donques molta prudència 56/187 -donques 262 -donques 172	
-de nit poder 56 -poder són perillosos 56 -poder sí 86 -que poder vindriis 75 -poder sí (x2) 86 -poder teníeu pretensions 264	
-adesprés 263/188/103 -adespués 172	
-allavontes 263/226	
-encabat 185	
-vas sopar, anit 189	- adespúés, adespúés 169
-casi 215	-encabat 55 (CF DCVB) -adés
-adverbis de negació: -no hau sé cap 87/172 -no ho sé cap 103 -no hi ere cap 188 -no, no cap 264	adverbis de negació: -no fa cap preocupar els veïns 54 -ell no faria cap re 55
-no podem tocar re 169 -si veuen re 169 -que no sospitin re 172 -voleu que fem re 155 -re de comentaris 56 -no sabem re 56 -no re (x2) 74 -no re de greu -no hi ha re a fer 102 -no us ha dit re -no has menjat re 189 -per a re 189 -si faltava re 189 -no mos has d'amagar re 190 -no tenive re 215	-no els demavava re 154 -si li demanaven re més 173 -en un no re 173 -que ningú en sabés re 55 -no menjaven re 75 -si no passava re 76 -no diuen re 77 -no havia entès re 92 -no podia compartir re 92 -no volia saber re 92 -no hi plegava re 102 -no en va veure re 146 -no heguessin sentit re 147

	-ne entens re 148 -no va dir re 275 -ja no espera rede ningú 281 -no havien sentit re 184 -sense tocar re 187 -sense fer rede bo 215 -no havia dit re 167 -no van dir re 167 -no podem tocar re 169 -per si veuen re 169 -no digué re 169 -sense tocar res 83 -sense recordar res en concret 98
--	--

Quadre 4. Barbarismes i gal·licismes a la novel·la

Dialògs	Narració
Barbarismes: -un tiro / el tiro 173/310 -molt de cuidado 56 -vai marxar enseguida 264 -los quins enseguida 228 -ere nenos que los mossos 214 -teniu sospetxes 228 -lo menos 229 -en aquell entonces 228 -la geca dels enterros 172 -llimpiar 75 -al seu quarto 228 Gal·licisme: -vers les tres 263	Barbarismes: -jefatura 251/309 -ets burro 76 -eren ben rebuts pels tios 75 -el quarto 185/186 -del quarto on dormia 104 -el seu quarto 105 Gal·licisme: -per contra 73 -a madama (el convidava) 108 - madama Pla 108/110/112

Quadre 5. La fonètica a la novel·la

Dialògs	Narració
-snyox 155 -snyox síndic 168 -lo siguènt 310 -pitita 103 -sirventa 101 -que es trobave auberta 263 -auvelles 188/190 -hi hai nat sol 170 -vai justar la porta 264 -de donà -me'n 264 -a vere 75	

Quadre 6. Formació de plurals a la novel·la

Dialògs	Narració
-tots los hòmens 236	

Quadre 7. Grafia a la novel·la

Dialegs	Narració
<p>-l'hera 226</p> <p>-feynes 226</p> <p>-no hi ha fenya 75/309</p> <p>-els serveys 227</p> <p>-quan sábiga y sia preguntat 224</p> <p>-overt 226</p> <p>-overta 227</p> <p>-vehinat 224</p> <p>-vehí 224</p> <p>-possehía 227</p> <p>-l'habia deixada tancada/l'habia oberta 227</p> <p>-si sab 227</p> <p>-lo bestiar de que es tractaba 227</p> <p>-lo declarant habentli manifestat 227</p> <p>-n'ontenia altres 227</p> <p>-aont ere lo meu germà 263</p> <p>que aont anave 264</p> <p>-aon dormive la meu germana 263</p>	<p>-fenya 309</p>

Quadre 8. Els pronoms a la novel·la

Dialegs	Narració
<p>-se la avinent 56</p> <p>-se sap lo seu 56</p> <p>-mos xafarien 56</p> <p>-mos hem d'ocupar de lo nostre 56</p> <p>-no mos hem de ficar 56</p> <p>-mos en sortiren 92</p> <p>-no mos avenfvom264</p> <p>-mos ho indiquin 309</p> <p>-mos has de dir 190</p> <p>-no mos has d'amagar re 190</p> <p>-que mos hi atensem 167</p> <p>-lo primer que mos ha dit</p> <p>-te trobes millor?</p> <p>-te semble bé 169</p> <p>-me fes entrega de lo bestiar 226</p> <p>-lo que volguessos 75</p> <p>-lo que prenia 264</p> <p>-lo que m'han dit 169</p> <p>-lo que ha passat aquí 169</p> <p>-lo que m'astranyarie 172</p> <p>-lo primer que mos ha dit</p> <p>-lo de la teu mare 74 (lo neutre)</p> <p>-és lo mateix 74</p> <p>-només lo coneixo de vista 226</p> <p>-lo han inspeccionat 228</p> <p>-d'on los ha tret215</p> <p>-los ha despertat 172</p> <p>-los ha fet anar al treball 172</p> <p>-Aquestos (et volen fotre)75</p> <p>-no hau sé cap 87/241/172</p> <p>-per compra's un ramat 214</p> <p>-mi-te'l 215</p> <p>-al desperta'm 262</p> <p>-la mestra sou vós 112</p>	<p>-se saluden 53</p> <p>-se sent cruixir la fusta 54</p> <p>-se sent 54</p> <p>-se sobresaltava 225</p> <p>-se sentia 225</p>

Quadre 10. El lèxic a la novel·la

Diàlegs	Narració
Mots de caràcter jurídic i institucional: -lo subsíndic 174 -sinyor síndic 168 -lo batlle 174	Mots de caràcter jurídic i institucional: -el subsíndic/del subsíndic 55/56/57/168/172 -el subsíndic general 53 -del síndic Cairat 168 -al/el síndic 55/56/279 -el vicesíndic 279 -el batlle 214/239/262 -el cònsol 173/cònsol 168/als cònsols 55 -el cònsol major/menor 53 -la parròquia 173/de la parròquia (x2) 53/55 -parròquia de Canillo 53 -els veguers 280 -copríncep d'Andorra 208 -els veguers i coprínceps 168 -conseller general 168 / (els altres) consellers generals 54 -el Consell General 53/168 -al copríncipat 168 -al Comú 278 -a la Casa Comuna 54 -del sometent 308 -el desener del sometent 174 -edictes / l'edictes 53/55 ?? -el Tribunal de Corts 279/282 -els caps de casa 53 / el cap de casa 75/104
La casa: -a l'era 170 -la cort 75 -lo tupaí 214 -los mossos 170	La casa: -l'era 94/96/154 -de l'era (x2) 154/239 -l'estable 154 -quadra 262/100 -els mossos 154/155/73 -el soler 100 -la xumenea 99 -donja 75/96 -aiguarent 74 Riera p103 -brossat 75 -cavant les trumfes 90 -trumfes 99 -bull 75/100 -llangonissa 75/99 -cansalada 1 -formatge de tupaí 75 -botifarra 100 -tupins 100 -xicoies 90
Els vestits: -la geca 188 -la geca dels enterros 172	El camp i les feines: -les garbes 73 -cavallons 73/76 -l'herba de les quintanes 73 -peixena 73 -les escobes 76 -feixes 109 -dallar 73 -el camí ral 109
	Els vestits: -la boina (x3) 173/174/54/168/169
	Meteorologia: -torb 97 -la gelabror 111 -el xim-xim 135 -la calamarsada 135

<p>Expressions: -al cel sigo 102 (=al cel sia)</p> <p>Altres: -qui giqueu entrar 56 -conca 103 / concos 100 -al dematf 189/310 -aquest dematf 189 -poder t'han acompanyat 169</p>	<p>Expressions: -fer l'andorrà 168 -si tocava diana 69</p> <p>Altres: -gicar / la giquem 154/187 -dels gavatxos 105 -la rectoria 282 -l'armari de les Sis Claus 208 -la sala del Consell 53/279 -(de la sala) del Consell de la Casa Comuna 53 -la sala del Consell dels Passos Perduts 279 -la patuleia 109 -canalla 109 -la clicca 109 -la quadrilla 109</p>
---	--

Quadre 11. Els topònims a la novel·la

Diàlegs	Narració
-Andorra 56	-del Pas de la Casa 54 -Soldeu 77/94/97
-del Tarter 189	-a Incles 73/94 -port d'Incles 97 -el Tarter 97
-la Costa 75	- (de) Canillo 108/112/54/57/73/91 -(parròquia de) Canillo 53/308 -l'Aldosa 111 -Ransol 112 - (fins al) Vilar 173/el Vilar 109 -Sant Joan de Caselles 173 -la capella de Sant Joan de Caselles 109 -Escaldes 155/74/85 -Andorra / Andorra la Vella 155/74/85 -Sant Julià 308
	-les basses de les salamandres 73
	-les bordes de la Cúltia 111 -la borda del Joansaus 73/76/77 -la borda del Pirot 76
	-el bosc del Socarrat 76 -el bosc d'Entor 77
	-camí del Solà 97 -pel camí d'Incles 97
	-la cascada de Moles 109
	-la coma del Pic de Juclà 135
	-la comarca del Malpàs 135
	-el coll d'Ordino 112
	-la costa del Gran 109 -la Costa 112/137/ -de la Costa 74/173 -la costa dels Avellaners 173 -la Costa de Ransol 174/224 -la capella de Sant Jaume 137

<p>Les cases: -casa Martí del Tarter 189</p>	<p>-al Mas 77/112 -el Mas de la Costa 85/89/91/92/94/183/239</p> <p>-la muntanya d'Entor 73</p> <p>-dels Plans i de Ransol 109 -el pla de les Pedres 77</p> <p>-els pics del cercle dels Pessons 77</p> <p>-els rocs de la costa dels Avellaners 109 -el roc del Sastre 111</p> <p>-la Ribera de Canillo 111</p> <p>-roureda de Moles 309</p> <p>-pel solà de Galaup 76</p> <p>-el torrent de l'Abcurador 76</p> <p>-la vall del Riu 109 -les valls de la Coma 130</p> <p>Les cases: -casa Gavató 173 -cal Pellisser (x2) 173/174 -cal Pirot de Ransol 54 -cal Roc de Canillo 74 -cal Paulet d'Escaldes / de Cal Paulet 75 -cal Peretol de Soiden 86/87 -cal Marsal de Peretol 87 -cal Jarca de Canillo 87 -cal Calbó 87 -cal Sinfreu 86 -cal Baqueró 88 -cal Gastó 92/94 -Ca la Vall 275 -la Casa de la Vall 279</p>
---	--

Quadre 12. Els verbs dins la novel·la

Context de narració: diàlegs			Context de narració: discurs indirecte		
Verbs Classe I	Verbs Classe II	Verbs Classe III	Verbs Classe I	Verbs Classe II	Verbs Classe III
<p>Present:</p> <p>-no dono l'abast 102</p> <p>-necessito saber 102</p> <p>-no hi entro 100</p> <p>-l'acompanyo 276</p> <p>-te'n tornes 74</p> <p>-què penses 74</p> <p>-si el manes 102</p> <p>-lo que toca 56</p> <p>-se'l escapa 56</p> <p>-que aqueta altra no toque 183</p> <p>-et toque 75</p> <p>-que entre en aqueta casa 101</p> <p>-que hi falte 102</p> <p>-s'assembla 94</p> <p>-que acabe de tornar 105</p> <p>-si es quede 102</p> <p>-que algú el vigile 102</p> <p>-és que no n'encerte ni una 102</p> <p>-tot ho esguerre 102</p> <p>-necessite que l'ajudin 83</p> <p>-la rente 102</p> <p>-us reclame 310</p> <p>-te semble bé 169</p> <p>-porte la geca 172</p> <p>-no semble haver 172</p> <p>-s'abuixe 172</p> <p>-porte la casa 172</p> <p>-no te n'enrecordes?</p> <p>-hi atansem (Martí) 167</p> <p>-comencem 263</p> <p>-us jutgem 310</p> <p>-qui giqueu entrar 56</p> <p>-us declareu 263</p> <p>-enteneu 304</p>	<p>Ésser:</p> <p>Present:</p> <p>-jo soc (sic.) fora 102</p> <p>-ets un home 75</p> <p>-ets la primera 101</p> <p>-és teu 75/74</p> <p>-és a tu 75</p> <p>-és garantit 56</p> <p>-és lo mateix 74</p> <p>-és que 86</p> <p>-una cosa és segura 56</p> <p>-és mort 86</p> <p>-és així 262</p> <p>-és que m'ajudessa 264</p> <p>-és que no n'encerte ni una 102</p> <p>-no hi és tota 102</p> <p>-és inofensiva 102</p> <p>-no és una feya 309</p> <p>-és reuneix 282</p> <p>-sé que no és 309</p> <p>-som insignificants 56</p> <p>-són al Pas 56</p> <p>-poder són perillosos 56</p> <p>-ja són família 75</p> <p>-són tortes 102</p> <p>-són ordres 277</p> <p>Futur :</p> <p>-serà ràpid 309</p> <p>Imperfet:</p> <p>-que era un gandul 264</p> <p>-ere una noia 86</p> <p>-jo ere molt jove 87</p> <p>-que m' ere 264</p> <p>-ere 188</p> <p>-no ere cap notícia 214</p> <p>-ere nenos que los mossos 214</p>	<p>Dir:</p> <p>Present:</p> <p>-què dius 75</p> <p>-Què dius 105</p> <p>-diu que fa molt temps 104</p> <p>Imperatiu:</p> <p>-digueu quin mòbil 264</p> <p>Subjuntiu present:</p> <p>-no diguis 75</p> <p>-no em digos 282</p> <p>-ho digueu 86</p> <p>Imperfet:</p> <p>-no dives 75</p> <p>-deie que volive 215</p> <p>-diven 86</p> <p>-diven que l'havii 103</p> <p>Sortir:</p> <p>Present:</p> <p>-surten 310</p> <p>Futur:</p> <p>-mos en sortirem 92</p> <p>Imperfet:</p> <p>- no sortie mai 103</p> <p>Venir:</p> <p>Present:</p> <p>-quan ven algú 187</p> <p>Futur:</p> <p>-vindran los aleman 56</p>	<p>Present:</p> <p>-Imagino 172</p> <p>Imperfet:</p> <p>-acompanyava l'Anton 167</p> <p>-bordava 167</p> <p>-com reaccionava 167</p> <p>-que baixava 167</p> <p>-s'apropava al Mas 167</p> <p>-carrisquejava 167</p> <p>-esperava 168</p> <p>-li posava 168</p> <p>-continuaava arribant 168</p> <p>-acusava 172</p> <p>-callava 172</p> <p>-enraonava 172</p> <p>-afirmava i 172</p> <p>-dubtava 172</p> <p>-que començava 172</p> <p>-demanava 172</p> <p>-indicava amb els ulls 172</p> <p>-discursejava el vei 172</p> <p>-si faltava re 189</p> <p>-necessitava (rutines fixes) P103</p> <p>-impactava molt P103</p> <p>-(es) bloquejava P103</p> <p>-(es) tancava P103</p> <p>-s'atabalava P104</p> <p>-s'inquietava en excés P104</p> <p>-plorava P104</p> <p>-gemegava P104</p> <p>-es tapava la cara</p>	<p>Ésser:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-era inofensiva 168</p> <p>-era 168</p> <p>-era d'Andorra 168</p> <p>-com era 169</p> <p>-on era 169</p> <p>-no era 169</p> <p>-No era 169</p> <p>-era difícil 104</p> <p>-era quan 104</p> <p>-era increïble 104</p> <p>-era capaç 104</p> <p>-era clau 104</p> <p>-no era clar 106</p> <p>-eren normals 103</p> <p>-eren a l'era 106</p> <p>-era impossible 172</p> <p>-eren uns crits 167</p> <p>Subjuntiu imperfet:</p> <p>-que fossin 172</p> <p>-no fos dit 172</p> <p>-com si fos son pare 106</p> <p>Fer:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-feia 168</p> <p>-feia temps 104 3sg</p> <p>-feia anys 104</p> <p>-feia dies 104</p> <p>-feia referència al germà 106</p> <p>-feia més de 106</p> <p>Subjuntiu imperfet:</p> <p>-que es fessin 168</p> <p>Haver:</p>	<p>Sentir-se/sentir:</p> <p>Prèterit perfet :</p> <p>-se sentí 172</p> <p>Imperfet:</p> <p>-se sentia desbordada 104</p> <p>Sortir:</p> <p>Subjuntiu imperfet:</p> <p>-que algú sortís 168</p> <p>Prèterit perfet :</p> <p>-sortiren fora 172</p> <p>Imperfet:</p> <p>-sortia dels límits 104</p> <p>Servir:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-servia de res 106</p> <p>-que servien per manar 168</p> <p>Cruixir:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-cruixien els primers dubtes 167</p> <p>Oferir:</p> <p>Prèterit perfet :</p> <p>-li oferí 168</p> <p>Afegir:</p> <p>Prèterit perfet :</p> <p>-afegí una expressió 169</p> <p>Decidir:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-no es decidien 169</p>

<p>-Penseu que 172 -Parleu 172 -mireu com fan 172 -xarreu de les vostres coses 105 -que els criden 172 -si intenten fugir 172 -que els reclamen 172 -no dixen 56 -us dixo 105 Imperfet: -pensave casar-se 86 -refusave 264 -portave l'Antònia 102 - que rajave de sang 263 -n'estave tip 214 -es queixave 214 -li demanave 214 -tancave negocis 214 -es posave pesat 215 -Parlave 172 -tornàvom del Tarter -aflixavom molt 86</p> <p>Condicional: - mos kafarien 56 -que m'astranyarie 172</p> <p>Futur: -li diré 276 -jo carregaré 310 -dispararà 310 -ens endurem 309 -allà formarem 309 -tirarem 92 -us hi posareu 75 -tots tirareu 310</p> <p>Imperatiu: -pensa-ho 75 -ajuda'm 96 -mira 102 -poseu-li 276 -mite-la 94 -desperta! 104</p> <p>Subjuntiu present: -No ploros 92 -quan baixis aquí 100 -que us demani 275 -que t'acompanyi 276 -que us acompanyi algú 172 -que hi poso ordre 102 -necessite que l'ajudin 102 -mos ho indiquin 309 -no sospitin re 172</p> <p>Subjuntiu</p>	<p>-ere treballador P103 -ere bon noi P103 -ere esquerre P103 -eren molt diferents P103 -que no eren 263</p> <p>Pretèrit perfet: -que fou víctima 262</p> <p>Subjuntiu present: -que sigueu dos agents 276</p> <p>Subjuntiu imperfet: -si no fossa per la minyona 183 -si fossa boja P103</p> <p>Haver: Present: -hai disposat 309 -hai trobat 228 -hai entrat 228 -m'hai desesperat 228 -hai marxat 228 -t'hai trobat 105 -t'hai cansat 75 -que has fotut 96 -no has de demanar 101 -has de fer 101 -has vingut 101 -has de fer 102 -has vingut 102 -què ha passat 155 -ha demanat 174 -ha disparat 310 -m'ha dit 275 -ha vingut a visitar-te 103 -hi ha la Martina 104 -hi ha? 105 -ha vingut a vore't 105 -hem d'ocupar 56 -hem de ficar 56 -hem llegit 262 -l'hem d'emmanillar 276 -heu de vetllar 56 -han mort lo Gastó 173 -s'han escampat 56</p> <p>Futur: -hauré de fer 310 -haurà de carregar 310</p> <p>Condicional: -haurii d'haver 86</p> <p>Imperfet: -s'havie de casar 86 -que hi havie 188 -s'haviin sentit sorolls 188 -havie un 103 -havii enverinat 103 -diven que havii 103</p>	<p>Condicional: -que poder vindriis 75</p> <p>Subjuntiu present: -quan vinga la justícia 190</p> <p>Poder : Condicional: -podriis 75/75</p> <p>Viure: Present: -tota persona vivent a les Valls 56 (per vivint)</p> <p>Tenir: Present: -el teniu 75</p> <p>Fugir: Present: -dels quins fugen 56</p> <p>Tenir: Imperfet: -en tenives un tip 75 -no tenive re 215 -ja t'nive 86 -ho tenie tot 86 -poder tenieu pretensions 264 - se les teniven 214</p> <p>Avenir-se: Imperfet: -no mos avenívom 264</p> <p>Obeir: Present: -obeeixen 301</p> <p>Discutir: Present: -discuteixen 310</p> <p>Servir: Present: -que no servix 183/214</p> <p>Morir: Condicional: -es morrien de gana 183</p> <p>Sentir: Imperfet: -se'n sentie responsable 215</p> <p>Dormir: Imperfet: -dormie 242 -lo teu germà</p>	<p>P104 -es picava el cap P104 -es tensava P104 -no passava P104 -els visitava P104 -es trobava especialment P104 -el preocupava P104 -Parlava amb la ressonància 105 -que s'emocionava 105 -dubtava, mig amagada 105 -parlotejava 105 -aprovava suaument 105 -s'ho mirava 105 -tornava 105 -li explicava 105 -n'estava farta 105 -desconfiava 105 -se l'escoltava 105 -es deixava fer 105 -entrava al Mas 106 -ajudava l'Àngela 106 -preparava el dinar 106 -li explicava la Martina 106 -anaven al galliner 106. -semblava 106 -recuperava un mínim 106 -estaven juntes 106 -feinejaven juntes 106 -saludaven 106 -necessitaven algú 106 -el que callaven 170</p> <p>Pretèrit perfet: -començà 167 -se li adreçà 167 -Quan arribà 168 -s'allargà 168 -la hi encaixà 168 -acceptà 169 -arribà 169 -l'impresionà 169 -sentencià el subsíndic 169 -demanà 169 -que deixà 169 -se'l mirà 170 -s'interessà 172 -sentencià 172 -escomençà 172 -quedà atrapada 172 -manà (l'Anton) 104</p>	<p>Present: -hem d'avisar 169</p> <p>Imperfet: -no havia dit re 167 -havia entrat 168 -havia estat 168 -s'havia aturat 168 -els havia dit 169 -ell havia assenyalat 172 -s'havia aturat 172 -havia creat 104 -havia afectat 104 -havia previst 104 -què havia convertit 105 -que havia estat.. servint en una casa 105 -havia estat una mica malalta 105 -havia tomat al Tarter 105 -havia estat un enigma 106 -havia oblidat la germana morta 106 -s'havia aïllat 106 -haviem cedit 167</p> <p>Subjuntiu imperfet: -s'hagués canviat 172 -s'hi hagués produït 171</p> <p>-Veure: Present: -si veuen re 169</p> <p>Pretèrit imperfet: -veia afligida 104 -si el veien passar 106</p> <p>Condicional: -si veuria bé 105</p> <p>Caler: Imperfet: -calia molta mà esquerra 168 -calia anar 104</p> <p>Voler: Imperfet: -no volia sortir 172 -no volia anar-hi 172 -no volien deixar-lo 16 Pretèrit perfet : -no volgué corregir 169</p>	<p>Obeir: Subjuntiu imperfet: -obeïssin 169</p> <p>Dur: Pretèrit perfet : -duia 168</p> <p>Dir: Imperfet: -El que deien 170 -es deia 172 -deia 172 -no deia 172</p> <p>Pretèrit perfet : -digué 168 -no digué re 169</p> <p>Insistir: Pretèrit perfet: -insistí 172</p> <p>Dormir: Present: -dorm 104</p> <p>Imperfet: -dormia la seva germana 104</p> <p>Patir: Imperfet: -patis crisis 104</p> <p>Aconseguir: Imperfet: -no aconseguia recordar-la 105</p> <p>Contribuir: Imperfet: -hi contribuïa veure 106</p>
--	---	---	---	---	--

Quadre 12. Els verbs dins la novel·la

Context de narració: diàlegs			Context de narració: discurs indirecte		
Verbs Classe I	Verbs Classe II	Verbs Classe III	Verbs Classe I	Verbs Classe II	Verbs Classe III
<p>imperfet :</p> <p>-que us avisessa</p> <p>-és que m'ajudessa una mica 264</p> <p>-es lleveissa 228</p> <p>-no és dongués compte 263</p> <p>Anar:</p> <p>Present:</p> <p>-Jo ara vai a avisar 173</p> <p>-vai apuntar 310</p> <p>-em vai veure/espantar 263</p> <p>-vai justar la porta 264</p> <p>-vai marxar enseguida 264</p> <p>-em vaic despertar 263</p> <p>-vaic tirar/anar 263</p> <p>-em va sentir/demanar 263</p> <p>-us va 264</p> <p>-va (morir)P103</p> <p>-va (quedar conca) P103</p> <p>-va (alçar) 104</p> <p>-nem al treball 155</p> <p>-vàreu x2 263</p> <p>-Aneu armat 172</p> <p>-Aneu-los a trobar 172</p> <p>Imperfet:</p> <p>-que aont anave 264</p> <p>-portave la casa 103</p> <p>-passave pel cap 103</p> <p>-mirave a la cara 103</p> <p>-semblave que 103</p> <p>-li agradave viure 103</p> <p>-baixave a Canillo 103</p> <p>-fugive cap dins 103</p> <p>-el saludàvom 103</p> <p>-la saludàvom 103</p> <p>Subjuntiu</p> <p>imperfet:</p> <p>-me n'anessa a guanyar 264</p> <p>-estiguessa oberta 226</p> <p>Subjuntiu present:</p> <p>-que hi vaigos 75</p> <p>Participi:</p> <p>-has nat a avisar 189</p> <p>Estar:</p> <p>Present:</p>	<p>Subjuntiu present:</p> <p>-hagi dictat 309</p> <p>-haigui fet 310</p> <p>Subjuntiu imperfet:</p> <p>-que l'haguessa fotut fora 215</p> <p>-haguessa entrat 226</p> <p>-hagués vist 103</p> <p>Subjuntiu present:</p> <p>-hagueu disparat 310</p> <p>Veure:</p> <p>Present:</p> <p>-ho veus 75</p> <p>-us veieu 104</p> <p>Futur:</p> <p>-ja voreu 187</p> <p>Imperfet:</p> <p>-veives traficant 103</p> <p>-ja es veie 214</p> <p>-la veïom a la porta103</p> <p>Saber:</p> <p>Present:</p> <p>-no hau sé cap 87</p> <p>-sè 309</p> <p>-no ho sé 305</p> <p>-sé que no és 309</p> <p>-ja sé 75</p> <p>-no ho sé cap103</p> <p>-ja ho sas 190</p> <p>-ja ho sas 74</p> <p>-sas com 105</p> <p>Futur:</p> <p>-no sabrà 310</p> <p>Condicional:</p> <p>-ho sabrii 86</p> <p>Imperfet:</p> <p>-ho sabie 214</p> <p>-no sabies mai 103</p> <p>Voler:</p> <p>Present:</p> <p>-no vull molestar 104</p> <p>-voleu que 155</p> <p>-si voleu que torni P104</p> <p>-et volen fotre 75</p> <p>-no volen cap 75</p> <p>-s'ho volen 75</p> <p>Imperfet:</p> <p>-volve casar-se 86</p> <p>-volve marxar 215</p> <p>-volve apropar 103</p> <p>Subjuntiu imperfet:</p> <p>-si volguesson 56</p> <p>-lo que volguessos 75</p>	<p>dormive 242</p> <p>Obrir:</p> <p>Present</p> <p>-obre manà l'Anton 104</p>	<p>-arrufaren el nas167</p> <p>-baixaren discretament 172</p> <p>-s'aturaren a practicar 172</p> <p>Condicional:</p> <p>-reaccionaria la germana P104</p> <p>Subjuntiu present:</p> <p>-que torni P104</p> <p>Subjuntiu imperfet:</p> <p>-que captés 167</p> <p>-reaccionés 167</p> <p>-que pugés a veure 169</p> <p>-l'acceptés P104</p> <p>-millor que parlés amb 106</p> <p>-com si retrobés una vella amiga 105</p> <p>-com si esperés una abraçada</p> <p>-esperessin 169</p> <p>-que abaixessin 172</p> <p>-que la lloguessin 105</p> <p>Anar:</p> <p>Present:</p> <p>-no va semblar 167</p> <p>-va haver de 167</p> <p>-va ser 168</p> <p>-va avançar 168</p> <p>-va callar 168</p> <p>-la va amenaçar 168</p> <p>-es van descofar 169</p> <p>-va creure 169</p> <p>-va mirar 169</p> <p>-va obrir-la 169</p> <p>-va percebre 169</p> <p>-va seguir 172</p> <p>-va assentir amb el cap 172</p> <p>-va entrar 172</p> <p>-va explicar p104</p> <p>-va ser a ella p104</p> <p>-va acudir p104</p> <p>-va intervenir 104</p> <p>-va respondre 104</p> <p>-va sentir per fi 105</p> <p>-va entreobrir la porta 105</p> <p>-va fer veure 105</p> <p>-Es va tapar la boca 105</p> <p>-va obrir els braços 105</p> <p>-es va deixar abraçar 105</p>	<p>Saber:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-sabia 168</p> <p>-no ho sabia 169</p> <p>-no sabia si 106</p> <p>-no sabien 167</p> <p>Creure:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-creien recordar 167</p> <p>Conèixer:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-coneixia la gossa 168</p> <p>Treure:</p> <p>Pretèrit perfet :</p> <p>-es tragué la boina 168</p> <p>Respondre:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-li responia 169</p> <p>Pretèrit perfet :</p> <p>-respongué el Pere 170</p> <p>-respongué 172</p> <p>Concloure:</p> <p>Imperfet:</p> <p>-no conclòia 172</p> <p>Interrompre:</p> <p>Pretèrit perfet :</p> <p>-l'interrompé 172</p>	

<p>-estàs (desperta) P104 -ja està fet 263 -està bé 276</p> <p>Imperfet: -estave 86 -anave (emmurriada) -nàvom (a Incles) P103 P103</p>	<p>Deure: Imperfet: -els devie fer 183</p> <p>Poder: Present: -no me'n puc cuidar 102 -només podem fer 75</p> <p>Condicional: - podriis 75</p> <p>Correspondre: Present: -et correspon a tu</p> <p>Viure: Condicional: -viuriis 74</p> <p>Reconèixer/ Conèixer: Imperfet: -reconeixive 86 -el coneixive 86</p> <p>Present: -només lo coneixo de vista 226</p> <p>Endur-se: Present: -m'enduc lo Pere 102</p> <p>Futur: -ens endurem 309</p> <p>Dur: Imperfet: -duie lo seu germà 188/215</p> <p>Creure: Futur: -et creurà 102</p> <p>Ploure: Imperfet: -ploie amb ganes 188</p> <p>Fer: Present: -se fa avinent 56 -fa més de vint anys 101 -que fa sense dolenteria 102 -voleu que fem re 155</p> <p>Subjuntiu present: -tota persona faci per manera 56 -no en faigui cap de grossa 102 no li faigon re 239</p> <p>Futur:</p>		<p>-va dir mentre 105 -va acompanyar-la 105 -va ajudar-la 105 -va preguntar 105 -es va encongir 106 -va esdevenir a la pràctica 106 -es va convertir 106 -va arribar el rigor 106 -es va sentir per fi 105 -van ser constants 105 -es van allargar 105 -es van sentir sorolls 104 -ho van poder 169 -la van trobar 169 -van sentir 169 -van pensar 167 -no van dir re 167 -van trobar 168 -van sorprendre's 169 -van entendre 170 -Van seguir 172</p> <p>Imperfet: -anava a buscar-la 106 -anava amb la camisa 105 -anava descabdellant 106</p> <p>estar: Imperfet: -estaven 168 -estaven empenyats 168</p> <p>Subjuntiu present: -estiga atent 169</p> <p>Condicional: -estaria parant 104</p>		
---	---	--	--	--	--

Quadre 12. Els verbs dins la novel·la

Context de narració: diàlegs			Context de narració: discurs indirecte		
Verbs Classe I	Verbs Classe II	Verbs Classe III	Verbs Classe I	Verbs Classe II	Verbs Classe III
	-no ho farà 310 -què hi farem 86 -què farem 169 -què farem 92 Imperfet: -en feve 214 -què feve de nit 172 -feve creure 215 -com févem 263 Condicional: -s'ho farie tot a sobre 183				